

В.В. Медушівська, студентка
Науковий керівник: ст. вик. В.О. Молтусов
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

РЕЙГАНОМІКА

В економічній науці економічна політика, яку проводила адміністрація президента США Р.Рейгана у 1981–1988 рр., одержала назву «Рейганоміка». Її ще іноді називали неоконсервативною політикою [1].

Актуальність теми полягає, насамперед, у можливості ознайомлення з американським досвідом антикризового управління, його можливим запозиченням та використанням деяких положень в сучасних умовах економіки України.

Серед сучасних українських дослідників тема «рейганоміки» не знайшла широкого висвітлення. В Україні час президентства Р.Рейгана вивчався А.О. Овчаренко, але в її роботах увага звертається переважно на зовнішньополітичні аспекти діяльності адміністрації Р.Рейгана. Також проблемами економічної політики США у 80-х рр. ХХ ст. займалися такі вчені: німецький дослідник Ю. Хайдекинг, Е.А. Іваняна тощо.

Теоретичною основою нової моделі регулювання економіки розвинутих країн Заходу, пов'язаною з іменем Р.Рейгана, стала концепція «економіки пропозиції», сформульована А.Лазером та прихильниками монетаризму. Основні положення «рейганоміки» були викладені у «Програмі економічного відродження» (1981), яка стала своєрідним маніфестом неоконсервативного уряду [2].

Стратегічна мета реформ полягала в забезпеченні стабілізації та поступального розвитку на основі докорінної модернізації національного господарства відповідно до вимог науково-технічної революції, забезпеченні світового лідерства США в науково-технічній і технологічній сферах.

Економічні показники досягнуті в період проведення реформи заслуговують на увагу. Насамперед, безробіття поступово знижувалася, досягнувши у 2000р. рівня 3,9%. Валовий внутрішній продукт в 1980 р. скоротився на 0,3%, а в 1988р. він виріс на 4,1%. Безробіття в 1980 р. становило 7,1%, а в 1988р. - 5,5%, хоча в 1983р., на початку президентства Рейгана вона збільшилася до 10,8%. Не піднімався рівень мінімальної заробітної плати. Інфляція в 1980р. становила 13,5%, а до 1988 вона впала до 4,1%.

Рейган істотно збільшив видатки державного бюджету, особливо на брoєння - 134 млрд дол. у 1980р. до 282 млрд дол. у 1987р. Для мирного періоду це були безпрецедентні витрати. Податки за Рейгана були істотно зменшені. Максимальний рівень податків з 70% було зменшено в 1981р. до 50%, а в 1986р. - до 28%. Щоб покрити дефіцит бюджету, адміністрація

Рейгана збільшила державний борг з 997 млрд. до 2,85 трильйона доларів. В результаті в епоху Рейгана США знову (як після громадянської війни) перетворилися на найбільшого в світі боржника, що розчарувало навіть самого Рейгана.

Також негативним наслідком реформи було соціальне розшарування населення. Кількість американців, що живуть за межею бідності, збільшилася від 29 млн. в 1980 р. до 31,7 млн. в 1988 р. З них 12,5 млн. були дітьми і підлітками (19,5% всіх американських дітей). Частка національного доходу, що припадає на 5% найбагатших американців виросла від 16,5% в 1980 р. до 18,3% в 1988 р., а на 20% найбільш багатих за ті ж роки - від 44,1% до 46,3%, в той час як частка найбідніших 20% за ті ж роки скоротилася від 4,2 % до 3,8%. Помітною проблемою великих міст стали бездомні, які звинувачували в своїх бідах економічну політику президента. Сам Рейган стверджував, що бродяжництво – особистий вибір бездомних [3].

В 1981 р. був прийнятий закон про оподаткування який передбачав поетапне скорочення ставки подохідного податку на особисті доходи громадян в загальному з 70% до 50% максимальної податкової ставки на доходи від капіталу, значне скорочення термінів амортизації, збільшення інвестиційної податкової скидки [1].

Слід зазначити, що деякі критерії економічної політики Рейгана можна було б використати зараз в Україні. Наприклад:

1. Проведення курсу кредитно-грошової політики, тобто, надання підприємствам і підприємцям кредитів за зниженою річною ставкою, яка буде спрямована на подолання інфляції. Таким чином, на ринку збільшиться кількість продукції українського виробництва, що призведе до експорту товарів та збільшення ВВП і забезпечить працевлаштування населення України.
2. Обмеження росту урядових витрат шляхом скорочення бюджетних працівників, виділення коштів на соціальні потреби малозабезпеченого населення, за рахунок залучення дешевих інвестицій і кредитів цільового спрямування міжнародних фінансових установ;
3. Послаблення державної регламентації (дерегулювання) підприємницької діяльності (скорочення перевірок, правил, вимог до ринкової діяльності, у т. ч. вимог з охорони навколишнього середовища і т.д.);
4. Курс на зниження ставок державних податків і надання податкових пільг середньому та малому бізнесу, додаткових повноважень Антимонопольному комітету країни для впливу на корпорації та холдинги, які стали монополістами в різних галузях економіки.

Отже, однією з основних причин нагромадження бюджетного дефіциту і державної заборгованості стало проведення адміністрацією Рейгана курс на ескалацію військових витрат, який виріс з 134 млрд дол. у 1980 р. до 282 млрд дол. у 1987 р. Закономірним наслідком багаторічного відволікання значної частини ресурсів країни у військову сферу було скорочення можливості для цивільних капіталовкладень і зниження темпів

економічного зростання.

Література

1. Маркова А.Н., Кривцова Н.С., Квасов А.С. и др. *История мировой экономики. Хозяйственные реформы 1920–1990 гг.*
2. Lindsey, Lawrence B. *The Growth Experiment: How the New Tax Policy Is Transforming the U.S. Economy.* 1990.
3. Кондратьева Т.С. *Экономическая политика республиканской администрации // «Рейганомика»: теория и практика.* – М., 1984. – с.9.